

Το Μουντιάλ, ο GOAT και η παγίδα των διπόλων: Πως η Αριστερά παγιδεύεται στα δίπολα και στο ρατσιστικό πλαίσιο συζήτησης που κατασκευάζει η Δύση.

Παγκόσμιο Κύπελλο

Η μεγαλύτερη διοργάνωση στο δημοφιλέστερο άθλημα του κόσμου τελείωσε. Μπορεί η FIFA να μην έχει ανακοινώσει ακόμη τα επίσημα νούμερα της παγκόσμιας τηλεθέασης, αλλά, με βάση τις προηγούμενες διοργανώσεις, οι εκτιμήσεις λένε ότι πάνω από τη μισή ανθρωπότητα κάθε 4 χρόνια, για 2 ώρες, κάθεται μπροστά σε μια οθόνη, ένα ραδιόφωνο ή ο,τιδήποτε άλλο και παρακολουθεί τον τελικό του Παγκοσμίου Κυπέλλου. Από τους απομονωμένους επιστήμονες στον σταθμό Rothera στην Ανταρκτική, μέχρι τη νησιωτική χώρα του Κιριμπάτι στον Ειρηνικό, την καρδιά του Αμαζονίου και τη φυλή Τατούγιο στη Βραζιλία, είναι ασφαλές να πούμε ότι δεν υπάρχει άλλο γεγονός που να καθηλώνει τόσους πολλούς ανθρώπους ταυτόχρονα όσο αυτό.

Λόγω του βεληνεκούς του, το Μουντιάλ αποτελεί έναν από τους πιο χαρακτηριστικούς καθρέφτες της εποχής στην οποία διεξάγεται. Μια ποδοσφαιρική ανάλυση που περιορίζεται αποκλειστικά στα όσα συμβαίνουν μέσα στις τέσσερις γραμμές του γηπέδου, αγνοώντας το ιστορικό, πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο κάθε διοργάνωσης, είναι καταδικασμένη να παραμείνει ελλιπής.

Ένα snapshot μιας ιστορικής περιόδου σε 4 γραμμές

Από το πρώτο Μουντιάλ του 1930 στην Ουρουγουάη, που διεξήχθη στη σκιά του οικονομικού κραχ του 1929, μέχρι τη φασιστική Ιταλία του 1934, τη ματαίωση των διοργανώσεων του 1942 και του 1946 λόγω του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και τη Νότια Αφρική του 2010 μετά το τέλος του απαρτχάιντ, κάθε Παγκόσμιο Κύπελλο κουβαλούσε ανεξίτηλα το αποτύπωμα της εποχής του.

Παράλληλα, τα Μουντιάλ ανέδειξαν προσωπικότητες που ξεπέρασαν τα όρια του ποδοσφαίρου. Από τον **Σόκρατες** και τον αγώνα του για τον **εκδημοκρατισμό της Βραζιλίας**, μέχρι τον **Μαραντόνα** και το **“χέρι του θεού”** του απέναντι στην Αγγλία **μετά τον Πόλεμο των Μαλβίνων** και τον **Ντιντιέ Ντρογκμπά** που προσπάθησε να συμβάλλει στην **αποκλιμάκωση του εμφυλίου στην Ακτή Ελεφαντοστού**, το Μουντιάλ δεν ανέδειξε μόνο ποδοσφαιριστές, αλλά και πρόσωπα με βαθιά πολιτική και κοινωνική απήχηση.

Το ποδόσφαιρο και, κατ' επέκταση, το Μουντιάλ εξακολουθούν να αποτελούν προϊόντα της εποχής τους. Μόνο που η εποχή αυτή έχει αλλάξει ριζικά. Η εκρηκτική ανάπτυξη των social media, η ραγδαία εμπορευματοποίηση του αθλήματος, η είσοδος κρατικών επενδυτικών ταμείων και πετροδολαρίων, η μετατροπή των συλλόγων σε πολυεθνικές επιχειρήσεις και η ολοένα μεγαλύτερη εξάρτηση από τα δεδομένα και τη στατιστική ανάλυση έχουν αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε το ποδόσφαιρο. Το σύγχρονο ποδόσφαιρο απαιτεί από τους αθλητές να είναι ταχύτεροι, δυνατότεροι και πιο αποδοτικοί από ποτέ, ενώ η λογική του **win now** έχει καταστεί κυρίαρχη τόσο για τις ομάδες όσο και για τις ίδιες τις διοργανώσεις.

Ο ρόλος ενός παίκτη στο σύγχρονο ποδόσφαιρο

Οι αλλαγές αυτές δεν θα μπορούσαν να αφήσουν ανεπηρέαστους τους πρωταγωνιστές του αθλήματος. Ο σύγχρονος ποδοσφαιριστής δεν είναι πλέον μόνο ένας αθλητής. Είναι ταυτόχρονα ένα παγκόσμιο brand, ένας influencer, μια εταιρεία με χορηγούς, συμβούλους επικοινωνίας και εκατομμύρια ακόλουθους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Κάθε του δήλωση, κάθε ανάρτηση και κάθε κίνησή του αποτελούν αντικείμενο δημόσιας συζήτησης, ενώ η εμπορική του αξία συχνά εξαρτάται εξίσου από την εικόνα που προβάλλει εκτός γηπέδου όσο και από την απόδοσή του μέσα σε αυτό.

Το πιο εμπορικό Μουντιάλ της ιστορίας

Fast Forward στο καλοκαίρι του 2026. Η FIFA παρουσιάζει το μεγαλύτερο και ακριβότερο Μουντιάλ στην ιστορία. 48 ομάδες, 3 διοργανώτριες χώρες, περισσότερα παιχνίδια, περισσότερα τηλεοπτικά δικαιώματα, περισσότεροι χορηγοί και περισσότερα έσοδα από ποτέ. Ακόμη και τα λεγόμενα *hydration breaks* αξιοποιούνται ως επιπλέον χρόνος για διαφημίσεις στις τηλεοπτικές μεταδόσεις. Δεν πρόκειται απλώς για μια μεγαλύτερη διοργάνωση πρόκειται για το αποκορύφωμα μιας μακράς πορείας εμπορευματοποίησης του ποδοσφαίρου. **Η FIFA επιχειρεί να φέρει το «όμορφο παιχνίδι» όσο πιο κοντά γίνεται στα πρότυπα της αμερικανικής αθλητικής βιομηχανίας:** περισσότερο θέαμα, περισσότερος τηλεοπτικός χρόνος, περισσότερες διαφημίσεις και, πάνω απ' όλα, μεγαλύτερη κερδοφορία. Το ποδόσφαιρο δεν αντιμετωπίζεται πλέον μόνο ως άθλημα, αλλά ως ένα παγκόσμιο προϊόν προς πώληση.

Πόλεμος, Τραμπ και FIFA

Κι όμως, όπως συνέβαινε πάντα, το Μουντιάλ **δεν** διεξάγεται σε έναν κόσμο που έχει πατήσει παύση. Την ώρα που η μπάλα κυλά στα γήπεδα της Βόρειας Αμερικής, η γενοκτονία στην Παλαιστίνη συνεχίζεται, το Ισραήλ επιχειρεί να ανακαταλάβει το νότιο Λίβανο, οι Ηνωμένες Πολιτείες διεξάγουν πόλεμο στο Ιράν, ενώ στο εσωτερικό τους η κυβέρνηση Τραμπ κλιμακώνει την αντιμεταναστευτική της πολιτική. Το καθεστώς Τραμπ ξαμολάει τον ICE στις πόλεις σε ενα κυνήγι μαγισσών που ως τώρα συλλαμβάνει αθώους, δολοφονεί πολίτες και τρομοκρατεί τους τοπικούς πληθυσμούς.

Το αποτέλεσμα όλης αυτής της ακροδεξιάς πρακτικής είναι οι εικόνες που είδαμε κατα την άφιξη των ομάδων, με το **Μεξικό να υποδέχεται τους συμμετέχοντες με μπάντες Mariachi** ενώ στις

ΗΠΑ να αντιμετωπίζονται ως εξ' αρχής εν δυνάμει εγκληματίες, με εξονυχιστικούς ελέγχους μόνο και μόνο για να μπουν στη χώρα, με αποκορύφωμα την απέλαση ενός Σομαλού διαιτητή. Μέσα σε αυτό το κλίμα δεν προκαλεί εντύπωση η αντιμετώπιση της εθνικής του Ιράν. (βλέπε καταγγελίες παικτών για τις συνθήκες)

Δημιουργία Διπόλων: παλιά μου τέχνη κόσκινο

Η απάντηση δεν άργησε να δοθεί. Το σύστημα έκανε αυτό που ξέρει καλύτερα: δημιούργησε «καλούς» και «κακούς», ξύνοντας μόνο την επιφάνεια των γεγονότων και αγνοώντας πλήρως τις ιστορικές και πολιτικές συνθήκες που τα παρήγαγαν. **Άλλωστε, τα δίπολα πουλάνε περισσότερο από την πραγματικότητα.** Πατούν πάνω στο καθημερινό ένστικτο της κατηγοριοποίησης, ένα ένστικτο που ο νεοφιλελευθερισμός καλλιεργεί συστηματικά, αντικαθιστώντας τη σύνθετη ανάλυση με την επιφανειακή σκέψη και μετατρέποντας την πολιτική σε μια αδιάκοπη αναζήτηση «ηρώων» και «villains».

Θύμα αυτής της λογικής έγινε και ένα μεγάλο κομμάτι της ίδιας της Αριστεράς. Επηρεασμένο από την προπαγάνδα και τη συστηματική villain-οποίηση της Αργεντινής, μετέτρεψε τον τελικό Ισπανίας-Αργεντινής σε έναν άτυπο διαγωνισμό για το ποια ομάδα στηρίζει περισσότερο την Παλαιστίνη. Η προσπάθεια αυτή βασίστηκε στη διασπορά παραπλανητικών πληροφοριών για την εθνική ομάδα και στη διαστρέβλωση της ιστορίας της ίδιας της χώρας. Αυτό ξεκίνησε με την κυκλοφορία φωτογραφιών του Μέσι στο Ισραήλ, συγκεκριμένα στο Δυτικό τείχος. Οι συγκεκριμένες δημοσιεύσεις δεν ανέφεραν πουθενά ότι οι φωτογραφίες ήταν από την επίσκεψη όλης της ομάδας της Μπαρτσελόνα- συμπεριλαμβανομένων των Χافي,Iniesta,Neymar- στο πλαίσιο ενός "Peace Tour" το 2013. **Κατά τη διάρκεια της περιοδείας επισκέφτηκαν και τη Δυτική Όχθη όπου συνάντησαν τον Πρόεδρο της Παλαιστινιακής Αρχής**, Μαχμούντ Αμπάς. Αυτή η συνθήκη δεν καθιστά το Μέσι ένθερμο υποστηρικτή της Παλαιστίνης, σίγουρα όμως δεν τον καθιστά και σιωνιστή, όπως ισχύει και για όλους τους υπόλοιπους συμμετέχοντες.

Είναι τελικά "villain" η Albiceleste;

Το αφήγημα αυτό αναπαράχθηκε άκριτα και από τμήματα της ελληνικής αριστεράς, που αγνόησαν το φιλοπαλαιστινιακό κίνημα και τα αριστερά ΜΜΕ που υπάρχουν στην Αργεντινή. Αποφάσισε έτσι να δημιουργήσει ένα δίπολο μεταξύ των δύο ομάδων που έφτασαν τελικό, την "καλή" Ισπανία των μεταναστών και της Παλαιστίνης και την "κακή" Αργεντινή των ρατσιστών και του Ισραήλ. Η ανάγκη για επιβεβαίωση αυτού του διπόλου ήταν τόσο μεγάλη που μέχρι και αξιόλογοι ιστότοποι αναπαρήγαγαν AI εικόνες με τον Lamine Yamal να κρατάει παλαιστινιακή Keffiyeh στον πανηγυρισμό του τελικού. Στην πραγματικότητα όλοι οι παίκτες της εθνικής Ισπανίας έκαναν χειραψία με τον Τραμπ και κανείς τους δεν σήκωσε παλαιστινιακή σημαία στην τελετή. Σημαίνει ότι είναι όλοι υποστηρικτές του Τραμπ, του Ισραήλ ή ρατσιστές; Σε καμία περίπτωση. Σε μια τυπική τελετή απονομής παγκοσμίου κυπέλλου δέχτηκαν το βραβείο από τον πρόεδρο των ΗΠΑ. Το ζήτημα είναι ότι ο Μέσι κατηγορείται επειδή έκανε ακριβώς το ίδιο πράγμα ως πρωταθλητής του MLS (πρωτάθλημα

ποδοσφαίρου των ΗΠΑ). Παρεμπιπτόντως, **ο Λιονέλ Μέσι είχε ακυρώσει φιλικό αγώνα της Αργεντινής με το Ισραήλ το 2018, ακούγοντας την πλειονότητα των θαυμαστών του. Γιατί τότε δύο μέτρα και δύο σταθμά;**

Η αλήθεια είναι ότι οι μόνοι δύο παίκτες που απέφυγαν την χειραψία με τον Τραμπ ήταν οι Αργεντινίои Cuti Romero και Lisandro Martinez. Οι ίδιοι παίκτες πρωταγωνίστησαν και σε μία από τα λίγες πολιτικές στιγμές αυτού του μουντιάλ στον ημιτελικό με την Αγγλία, κρατώντας το πανό “Las Malvinas son Argentinas” μαζί με τον Giovanni Lo Celso και υποστηριζόμενοι από την υπόλοιπη ομάδα. Μετά από τον ημιτελικό ο Λιονέλ Μέσι, αφιέρωσε τη νίκη “σε όσους περνάνε δύσκολα, στον κόσμο που δεν έχει δουλειά, στον κόσμο που δεν βγάζει τον μήνα” αναφερόμενος στους πληττόμενους από την οικονομική κρίση της Αργεντινής. Μάλιστα **οι παίκτες της εθνικής Αργεντινής αρνήθηκαν πραγματοποιήσουν την παραδοσιακή τους επίσκεψη στην Casa Rosada (Προεδρικό Μέγαρο)**, αφού ο Χαβιέ Μιλίε τους αποκάλεσε “θερμόμυαλους εφήβους με μονοκύτταρο εγκέφαλο” μετά το περιστατικό με το πανό. Αυτή η δουλοπρεπής στάση προς τις δυτικές δυνάμεις είναι κάτι σύνηθες για την συγκεκριμένη κυβέρνηση. Ωστόσο, στα ελληνικά σόσιαλ μίντια ορισμένοι “ειδήμονες” έσπευσαν να ταυτίσουν την εθνική Αργεντινής με τον Μιλίε και να υιοθετήσουν την τοποθέτηση της Μάργκαρετ Θάτσερ από τους δυτικούς καναπέδες τους έκαναν λόγο για εθνικιστικό σύνθημα που χρησιμοποίησε η χούντα του Βιντέλα. Μάλλον η έννοια της αποικιοκρατίας τους είναι άγνωστη όπως και η θέση της αργεντινικής αριστεράς για τις Μαλβίνες.

Αντιθέτως, οι Ισπανοί διεθνείς κατά την επιστροφή τους επισκέφτηκαν την βασιλική οικογένεια με την οποία είχαν ήδη πανηγυρίσει από κοινού την στιγμή της απονομής. Δε θα έλεγε κανείς ότι η βασιλική οικογένεια έχει καταδικάσει την γενοκτονία στην Παλαιστίνη και σίγουρα δεν έχει σταθεί στο πλευρό των καταπιεσμένων Βάσκων και Καταλανών, στις περιπτώσεις των οποίων από ότι φαίνεται το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης του λαού δεν πειράζει να αμφισβητείται.

Πέρα από το δυτικό καναπέ μας...

Τα παραπάνω γράφονται όχι για να κατηγορήσουν την εθνική Ισπανίας, η οποία στέφθηκε δικαίως πρωταθλήτρια αξιοποιώντας το ταλέντο της Masia, ούτε για να υποτιμήσουν την- καθόλου δεδομένη- στήριξη της κυβέρνησης του Πέδρο Σάντσεθ στην Παλαιστίνη. Επίσης δεν γράφονται ούτε για να παρουσιάσουν την εθνική Αργεντινής ως μια ομάδα ηρώων που βρίσκεται σε τεράστια κόντρα με το κατεστημένο. Γράφονται για να εξηγήσουν ότι ο δημόσιος διάλογος έχει οδηγηθεί σε μια υπεραπλούστευση, όπου η Ισπανία παρουσιάζεται ως η «ομάδα της Παλαιστίνης» και η Αργεντινή ως η «ομάδα του Ισραήλ» κάτι που δεν ισχύει σε καμία περίπτωση. Οι πολιτικές θέσεις των εκάστοτε κυβερνήσεων δεν μπορούν να μετατρέπονται αυθαίρετα σε πολιτική ταυτότητα ολόκληρων εθνικών ομάδων για να ικανοποιήσουν κάποιο δίπολο που φαντάζεται ή έχει ανάγκη για να καλύψει την ανεπάρκειά της η αριστερά. Άλλωστε οι ομάδες είναι πρώτα από όλα οι οπαδοί τους. Ορισμένοι έφτασαν μέχρι και στο σημείο να αναπαράγουν συνειδητά μια στρεβλή εκδοχή της ιστορίας της Αργεντινής ως χώρα, διογκώνοντας τα ρατσιστικά στοιχεία της, χωρίς καμία αναφορά στο ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο, υπονοώντας ουσιαστικά μια μορφή φυλετικής νομοτέλειας. **Η δυτική**

υπεροψία οδηγεί στην αντιμετώπιση ενός ολόκληρου λαού ως “χαζού”, ρατσιστή, δεξιού επειδή επιλέγει να στηρίξει την εθνική ομάδα του χωρίς να διαβάσει το δικό μας μη τεκμηριωμένο ποστ στα σόσιαλ μίντια. Η λογική ότι “εμείς γνωρίζουμε καλύτερα” από τους ίδιους τους ανθρώπους μιας χώρας τι πρέπει να πιστεύουν, ποια ομάδα πρέπει να στηρίζουν ή να απορρίπτουν, συνιστά μια μορφή ρατσισμού και δυτικής αλαζονείας που αγνοεί την πολυπλοκότητα της πραγματικότητας και δυστυχώς θυμίζει αρκετά την πρακτική της δεξιάς. **Ακόμα χειρότερα, η προπαγάνδα μέσω της παρουσίας μόνο συγκεκριμένων στιγμιotypών για τη δημιουργία εντυπώσεων είναι μια τακτική που ξέρει να χρησιμοποιεί καλύτερα από όλους το κράτος του Ισραήλ** για να βελτιώνει την εικόνα του και να ξεπλένει τα εγκλήματά του.

Την επόμενη φορά λοιπόν, πριν βιαστούμε να βγάλουμε συμπεράσματα και να κάνουμε γενικεύσεις κάλο είναι να προσπαθούμε να ενημερωθούμε λίγο καλύτερα για το τι συμβαίνει πραγματικά. Από εκεί και πέρα, προφανώς ο κάθε ένας και η κάθε μία επιλέγει ομάδα και με βάση τα βιώματά του, τις παιδικές αναμνήσεις της, τους αγαπημένους παίκτες του, την κουλτούρα της. Πέρα από τα στατιστικά και τα ρεκόρ η ομορφιά και η αίσθηση αυθεντικότητας του μουντιάλ προέρχεται από τις εικόνες του κόσμου που το παρακολουθεί και το ζει με τον δικό του τρόπο. Τέτοιες εικόνες είναι αυτές των παιδιών στη στις φαβέλες που παίζουν το δικό τους μουντιάλ, των Κουβανών με τις αργεντίνικες φανέλες που παρακολουθούν τους αγώνες σε δημόσιες προβολές εξαιτίας του εμπάργκο που τους έχει στοιχίσει το ρεύμα, των παιδιών στη Γάζα μέσα στα χαλάσματα να πανηγυρίζουν για την γειτονική Αίγυπτο. Θα ήταν πραγματικά υπέροχο και όχι και τόσο αδύνατο οι αγαπημένοι μας παίκτες να παίρνουν πιο ξεκάθαρη θέση, να αξιοποιούν την προβολή τους καλύτερα και κυρίως να ακυρώνουν συμφωνίες με χορηγούς που στηρίζουν το κράτος δολοφόνο. Ωστόσο ο δικός μας χώρος καλό θα είναι να κοιτάξει να κάνει πρώτα ο ίδιος αυτό που του αναλογεί αντί να το απαιτεί από τους πρωταγωνιστές του Μουντιάλ.

Υ.Γ. Επειδή ακούστηκαν πολλά για το «όμορφο ποδόσφαιρο» και το ατομικό ταλέντο, όσο εντυπωσιακή κι αν ήταν η δίκαιη νικήτρια Ισπανία, κανείς δεν μπορεί να κατηγορήσει τον Σκαρόνι ότι έχτισε μια ομάδα προσωπικοτήτων. Παρότι διέθετε τον GOAT, δημιούργησε μια ομάδα όπου όλοι έτρεχαν, πίεζαν, αλληλοκαλύπτονταν και δούλευαν ο ένας για τον άλλον. Η Αργεντινή του ήταν η επιτομή της ομαδικότητας, των συνεργασιών και του «όλοι για έναν και ένας για όλους». Για αυτό άλλωστε κατάφερε να κερδίσει το Μουντιάλ του 2022 και να ξαναφτάσει τελικό στο φετινό.

Σημειώσεις

Ο Γιαμάλ είχε όντως σηκώσει παλαιστινιακή σημαία που το έδωσε το πλήθος των οπαδών κατά τη διάρκεια των πανηγυρισμών της Μπαρτσελόνα για την κατάκτηση του πρωταθλήματος των περασμένο Μάιο στη Βαρκελώνη.

“Οι Μαλβίνες είναι Αργεντίνικες”

La Masia: Η ακαδημία της Μπαρτσελόνα